

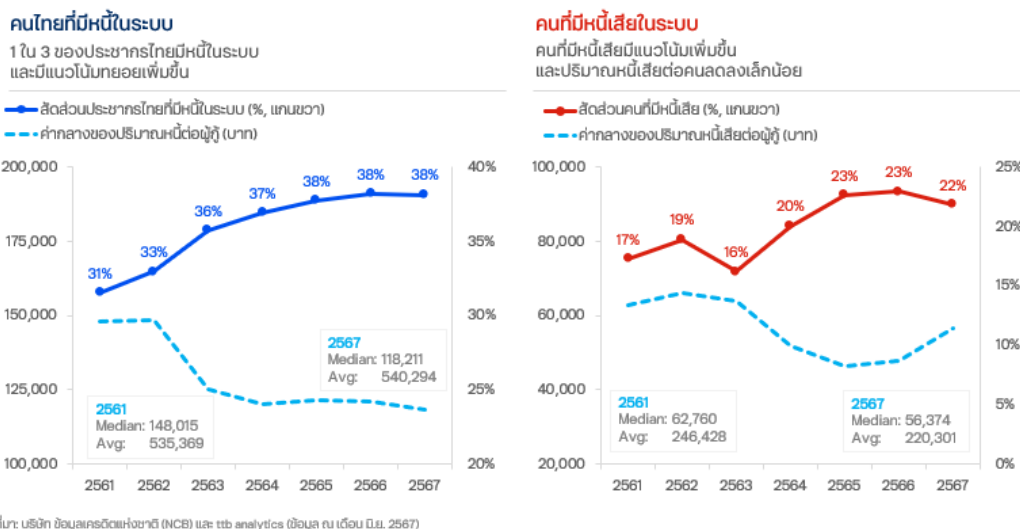
ttb analytics ส่องสถานการณ์หนี้ครัวเรือนไทย...น่าห่วงแค่ไหน? ด้วยมุมมองข้อมูลจาก เครดิตบูโร (NCB)

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ปัญหาหนี้ครัวเรือนไทยทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่องจนเริ่มส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพ เศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นวงกว้าง สะท้อนจากตัวเลขยอดคงค้างหนี้ครัวเรือนไทย ณ ไตรมาส 3 ของปี 2567 ยังคงอยู่ในระดับสูงราว 16.3 ล้านล้านบาท คิดเป็น 89% ของจีดีพี ซึ่งแม้ว่าจะชะลอกลงไปบ้างจาก จุดสูงสุดในปี 2566 แต่เป็นการลดลงจากผลของการชะลอการปล่อยสินเชื่อเป็นหลัก ซึ่งระดับของหนี้ครัวเรือนไทย ในปัจจุบันยังถือว่าสูงกว่าอีกหลาย ๆ ประเทศที่มีรายได้ต่อหัวใกล้เคียงกัน อีกทั้งในมิติของคุณภาพหนี้ก็ย่ำแย่ลง หลังจากหมดมาตรการช่วยเหลือทางการเงินในช่วงโควิด-19

ทั้งนี้ ttb analytics ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลบัญชีลูกหนี้ที่ไม่สามารถระบุตัวตน (Anonymous Account) มากกว่า 84 ล้านบัญชี คิดเป็นยอดหนี้คงค้างกว่า 13.6 ล้านล้านบาท จากฐานข้อมูลของบริษัท ข้อมูล เครดิตแห่งชาติ จำกัด (NCB) โดยพบ 5 ประเด็นที่น่าห่วง ดังนี้

ประเด็นที่ 1: เกือบ 40% ของคนไทยเป็นหนี้ในระบบ โดยมีหนี้เฉลี่ยต่อคนเกิน 1 แสนบาท
ภาพรวมคุณภาพหนี้ครัวเรือนตามฐานข้อมูล NCB พบว่า สัดส่วนประชากรไทยที่มีหนี้ในระบบเพิ่มขึ้น จาก 31% ของจำนวนประชากรทั้งหมดในปี 2561 เป็น 38% ในปี 2567 สะท้อนถึงจากการเข้าถึงสินเชื่อที่ง่ายขึ้น ประกอบกับการผ่อนคลายมาตรการทางการเงินเป็นพิเศษในช่วงวิกฤตโควิด-19 ยิ่งกว่านั้น สัดส่วนคนไทยที่มีหนี้เสียมีแนวโน้ม เพิ่มขึ้นนับตั้งแต่ผ่านพ้นช่วงโควิด-19 โดยพบว่า สัดส่วนคนไทยที่เป็นหนี้เสียเพิ่มขึ้นจาก 17% ในปี 2561 เป็น 22% ในปี 2567 ขณะที่ยอดหนี้สินเฉลี่ย (Median) ต่อผู้กู้ตลอดทุกช่วงอายุลดลงเล็กน้อยจาก 1.48 แสนบาท เป็น 1.18 แสนบาทต่อคน

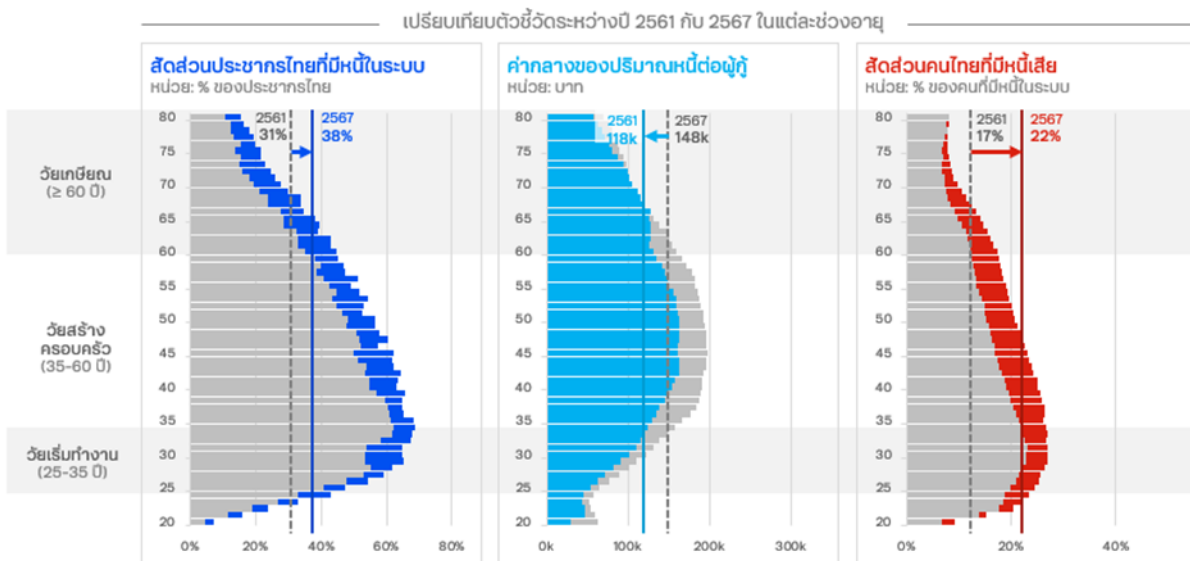
เกือบ 40% ของคนไทยเป็นหนี้ในระบบ โดยมีหนี้เฉลี่ยต่อคนเกิน 1 แสนบาท

ประเด็นที่ 2: วัยสร้างครอบครัวเป็นกลุ่มที่แบกหนี้มากที่สุด

โดยวัยสร้างครอบครัวถือเป็นกลุ่มที่ก่อหนี้มากที่สุด โดยคิดเป็น 62% ของประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 35-50 ปี โดยส่วนใหญ่เป็นการก่อหนี้ส่วนบุคคล 43% รองลงมาคือหนี้เช่าซื้อรถและหนี้บัตรเครดิต 23% และ 17% ตามลำดับ นอกจากนี้ กลุ่มวัยสร้างครอบครัวมักมีหนี้บ้านเพิ่มเติมขึ้นมาเพื่อสร้างหลักประกัน ซึ่งหนี้บ้านเป็นหนี้ที่กินระยะเวลาผ่อนค่อนข้างนาน จึงทำให้กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ต้องแบกรับภาระหนี้เฉลี่ยสูงถึง 1.54 แสนบาทต่อคน

วัยสร้างครอบครัวเป็นกลุ่มที่แบกหนี้มากที่สุด

ที่มา: บริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ (NCB) และ ttb analytics (ข้อมูล ณ เดือน มิ.ย. 2567)

ประเด็นที่ 3: วัย First Jobber ส่วนใหญ่เริ่มต้นจากการเป็นหนี้มอเตอร์ไซค์และหนี้ส่วนบุคคล

ปัจจุบันอายุเฉลี่ยของกลุ่มนี้มีแนวโน้มลดลง หรือเรียกได้ว่าเป็นหนี้ตั้งแต่อายุน้อย โดยกลุ่มคนที่เพิ่งเข้าสู่วัยทำงานหรือ First Jobber (อายุ 25-29 ปี) ซึ่งมีอยู่ประมาณ 4.6 ล้านคน แต่กว่า 57% ของคนกลุ่มนี้เริ่มเข้าสู่วงจรถูกหนี้ โดยเฉพาะลูกหนี้ในช่วงอายุระหว่าง 20-22 ปี ที่มักเริ่มต้นจากการก่อหนี้มอเตอร์ไซค์และหนี้สินเชื่อส่วนบุคคลเป็นอันดับต้น ๆ โดยคิดเป็นสัดส่วนบัญชีมากถึง 41% และ 43% ของจำนวนประชากรในช่วงอายุดังกล่าว ยิ่งกว่านั้น บัญชีลูกหนี้ที่มีหนี้มอเตอร์ไซค์ในกลุ่มอายุนี้กว่า 20-30% ของทั้งหมดเป็นหนี้เสีย

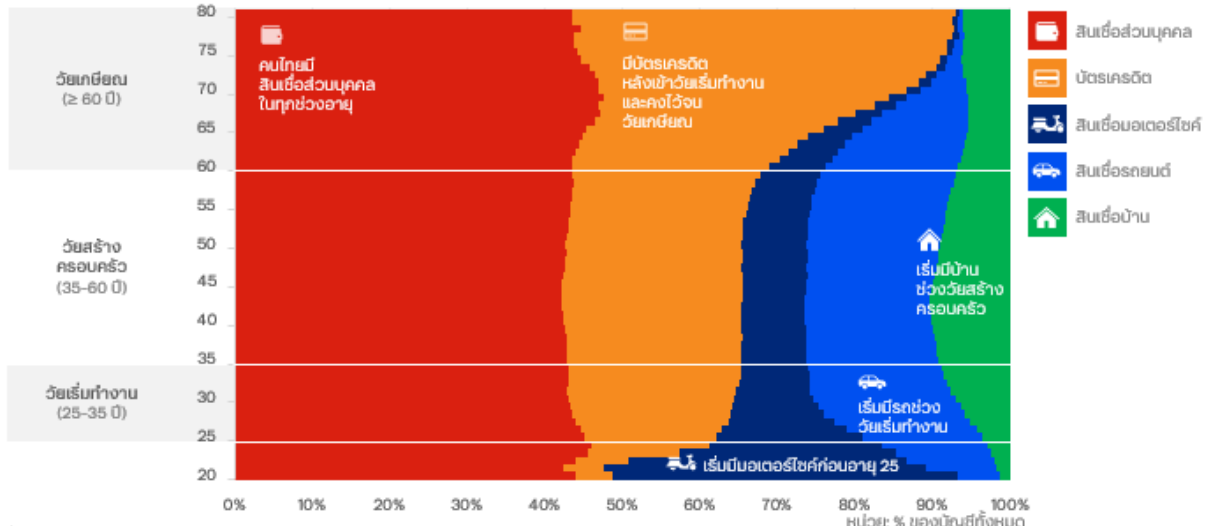
ประเด็นที่ 4: ลูกหนี้มักก่อหนี้ส่วนบุคคลไปตลอดชีวิต

ในระยะหลังพบว่าพฤติกรรมของลูกหนี้หันไปก่อหนี้สินเชื่อส่วนบุคคลเพื่อพยุงบริโภคมากขึ้น โดยหากพิจารณาสัดส่วนจำนวนบัญชีสินเชื่อต่อจำนวนบัญชีทั้งหมดของลูกหนี้ตั้งแต่อายุ 20-80 ปี พบว่า ลูกหนี้ตลอดทุกช่วงอายุมีสัดส่วนบัญชีสินเชื่อส่วนบุคคลมากกว่า 40% ของบัญชีทั้งหมด นอกจากนี้ ยังพบว่า สัดส่วนจำนวนบัญชีหนี้ส่วนบุคคลทั้งบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลในกลุ่มคนที่ยังไม่มีภาระสินเชื่อบ้านหรือรถยนต์สูงถึง 12.1 ล้านบัญชี ขณะที่จำนวนบัญชีและภาระหนี้สินเชื่อส่วนบุคคลที่ผูกกับสินเชื่อบ้านและ/หรือรถยนต์ มีสัดส่วน 28.2% ของบัญชี

สินเชื่อทั้งหมด (หรือ 6.6 ล้านบัญชี) เพิ่มขึ้นจาก 26.2% ของบัญชีสินเชื่อทั้งหมดในปี 2561 ซึ่งสวนทางกับสัดส่วนหนี้บ้านหรือหนี้รถที่มักจะเพิ่มขึ้นในช่วงของลูกหนี้ในวัยทำงานเป็นหลัก

ลูกหนี้ First Jobber เริ่มต้นจากการเป็นหนี้ออโตริชและหนี้อส่วนบุคคล ขณะที่ลูกหนี้อักก่อหนี้สินเชื่อส่วนบุคคลลากยาวไปตลอดชีวิต

สัดส่วนของสินเชื่อรายบัญชีตามประเภทสินเชื่อ

ที่มา: บริษัท บัญชีเครดิตแห่งชาติ (NCB) และ ttb analytics (ข้อมูล ณ เดือน ธ.ค. 2567)

ประเด็นที่ 5: 1 ใน 3 ของประชากรหลังวัยเกษียณยังคงเป็นหนี้ ซึ่งมากกว่า 10% เป็นหนี้เสีย

จากข้อมูล NCB พบว่า ในปี 2567 กว่า 29% ของประชากรที่มีอายุระหว่าง 60-80 ปียังคงมีหนี้ในระบบ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2561 ที่อยู่ที่ 20% ของประชากรในช่วงอายุดังกล่าว ขณะที่ปริมาณหนี้ก็ยังคงค่อนข้างสูงเฉลี่ย 1.02 แสนบาทต่อคน ซึ่งสูงเมื่อเทียบกับปริมาณหนี้ในระบบของประชากรในช่วงวัยทำงาน (อายุ 25-35 ปี) ที่เฉลี่ยอยู่ที่ 9.7 หมื่นบาทต่อคน ยิ่งกว่านั้น สัดส่วนหนี้เสียที่เกิดขึ้นจากบัญชีลูกหนี้ในช่วงอายุ 60-70 ปี ยังคงค่อนข้างสูงถึง 14% ของบัญชีหนี้ในระบบ ซึ่งกลุ่มนี้กำลังกลายเป็นปัญหาเรื้อรังจากความสามารถในการหารายได้ในช่วงบั้นปลายชีวิตค่อนข้างต่ำ สวนทางกับค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่นับวันจะเพิ่มขึ้นตามอายุ

ttb analytics มองว่าประเด็นเรื่องหนี้ครัวเรือนไทยที่กล่าวมาข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยทุกช่วงวัยกำลังประสบปัญหา “รายได้โตไม่ทันรายจ่าย” กระทบต่อความสามารถชำระหนี้ ก่อหนี้วนลูป จนกลายเป็นหนี้พอกเรื้อรัง ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วงวัย

1. **วัยเริ่มทำงาน:** เป็นช่วงที่คนเริ่มมีรายได้หลังเรียนจบ แต่รายได้นั้นยังไม่สูงนัก แต่กลับต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นตาม เรียกได้ว่ากลุ่มนี้ “ชนก้าแพงรายได้” ซึ่งแม้ว่ากลุ่มวัยเริ่มทำงานจะเป็นกลุ่มที่ยังมีศักยภาพในการหารายได้ในอนาคต แต่ด้วยไลฟ์สไตล์การชีวิตของกลุ่มนี้ซึ่งในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นกลุ่ม Gen Z (อายุระหว่าง 20-30 ปี) จึงมักเห็นพฤติกรรมการก่อหนี้โดยขาดวินัยทางการเงินที่ดี ทำให้รายได้ที่เพิ่มขึ้นน้อยอาจไม่เพียงพอกับรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว

2. **กลุ่มวัยเกษียณ:** จะเป็นช่วงวัยที่รายรับน้อย แต่รายจ่ายยังมีอยู่ จึงต้องหันมาพึ่งพาเงินออม รวมถึงสวัสดิการอื่น ๆ หลังเกษียณ ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นกลุ่มที่ “ชนก้ำแพงอายุ” เนื่องจากความสามารถในการหารายได้ลดลงมากเมื่อแก่ตัวลง แต่กลับยังต้องแบกรับภาระหนี้เรื้อรังที่สะสมมาตั้งแต่วัยทำงาน
3. **กลุ่มวัยสร้างครอบครัว:** โดยทั่วไปเป็นกลุ่มที่มีความสามารถในการเข้าถึงสินเชื่อและการชำระหนี้ได้ดีกว่า 2 กลุ่มแรก แต่ภาระหนี้ที่ต้องแบกรับสูงตั้งแต่วัยเริ่มทำงาน รวมถึงยังมีภาระรุมเร้ารอบด้านทั้งเพื่อการใช้จ่ายส่วนตัว สร้างครอบครัว ชำระหนี้เดิมที่มีอยู่ ตลอดจนรับผิดชอบพ่อแม่ รวมถึงดูแลลูกไปพร้อมกัน จึงพบเห็นบางกลุ่มมีปัญหาสภาพคล่องที่น้อยลง ซึ่งมักจะเห็นกลุ่มนี้มีแนวโน้มก่อหนี้ในระดับสูงมากที่สุด เรียกได้ว่าเป็นกลุ่ม “ชนก้ำแพงรายจ่าย” อย่างแท้จริง

ฉะนั้นแล้ว การจะแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือนไทยอย่างจริงจัง จึงไม่ได้เป็นเพียงการแก้ไขในระดับครัวเรือนเพียงอย่างเดียว หากแต่ต้องลงลึกไปถึงปัญหาเชิงโครงสร้างด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ยังคงเป็นประเด็นเรื้อรังมาจวบจนปัจจุบัน ซึ่งที่ผ่านมา ภาครัฐและสถาบันการเงินพยายามเร่งแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือนมาโดยตลอด โดยมีแนวทางการพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ ไม่ว่าจะเป็นการรวบหนี้ (Debt Consolidation) การแก้ปัญหาหนี้เรื้อรัง (Persistent Debt) หรือมาตรการ “คุณสู้ เราช่วย” แต่ท้ายสุดแล้ว การปลูกฝังทัศนคติและวินัยทางการเงินที่ดี ตั้งแต่อายุน้อย และสร้างแรงจูงใจที่จะก่อหนี้ในระดับที่เหมาะสมกับความสามารถ จะช่วยลดภาระหนี้ของคนไทยได้อย่างยั่งยืน

Disclaimers:

บทความ บทความวิเคราะห์ หรือบทวิจัยนี้ จัดทำขึ้นโดย ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี ธนาคารทหารไทยธนชาติ จำกัด (มหาชน) และบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด เพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่ต่อสาธารณะ ข้อมูลที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้จัดทำโดยอาศัยข้อมูลเชิงสถิติ ข้อมูลเศรษฐกิจการเงินจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ อย่างไรก็ตาม ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี และบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด ไม่ยืนยันและไม่รับรองถึงความครบถ้วนสมบูรณ์หรือถูกต้องของข้อมูล จึงไม่รับผิดชอบต่อ การนำเอาข้อมูล ข้อความ ความเห็น หรือบทสรุปที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้ไปใช้ ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี และบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในทรัพย์สินทางปัญญาของรายงานฉบับนี้ และขอสงวนลิขสิทธิ์ในข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารนี้ ห้ามมิให้ผู้ใดใช้ประโยชน์ ทำซ้ำ ดัดแปลง นำออก แสดง ทำให้ปรากฏ หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนไม่ว่าด้วยประการใดๆ ซึ่งข้อมูลในเอกสารนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนในเชิงพาณิชย์ เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจาก ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี และบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด เป็นการล่วงหน้า นอกจากนี้ การกล่าว คัด หรืออ้างอิงข้อมูลบางส่วนตามสมควรในรายงานฉบับนี้ ไม่ว่าจะในบทความ บทความวิเคราะห์ บทวิจัย ในเอกสารหรือการสื่อสารอื่นใด จะต้องกระทำโดยถูกต้องและไม่เป็นการก่อให้เกิดการเข้าใจผิด หรือความเสียหายแก่ ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี และบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด รวมทั้งต้องรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในข้อมูลของ ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี และบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด และต้องอ้างอิงถึงฉบับที่และวันที่ในเอกสารฉบับนี้ของ ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี และบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด โดยชัดเจน